

RAHOITUS- JA SIOITUSTOIMINNAN PERUSTEET

Sisällys

Yleiset lähtökohdat.....	2
Rahoitustoiminta.....	2
Sijoitustoiminta.....	4
Takaukset, vakuudet ja antolainaus.....	7

Yleiset lähtökohdat

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoitus- ja sijoitustoiminnan sekä niihin liittyvien riskienhallinnan keskeiset toimintaa ohjaavat periaatteet on määritelty tässä asiakirjassa. Aluevaltuusto päättää hyvinvointialueista annetun lain 22 § mukaisesti Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista. Hyvinvointialueen aluehallitus noudattaa näitä aluevaltuuston päättämiä perusteita rahoitus- ja sijoitustoimintaa koskevassa päätöksenteossään.

Vantaan ja Keravan 31.5.2022 aluevaltuuston hyväksymän hallintosäännön 77 § mukaan rahoitustoimessa tulee hoitaa hyvinvointialueen rahavaroja siten, että maksuvalmius on varmistettu, maksuliikenne on ajan tasalla, lyhytaikaiset lainat on suunniteltu ja rahavarat sijoitettu hyvinvointialueen hyväksymien sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Hyvinvointialue voi ottaa pitkäaikaisen lainan valtioneuvoston päättämän lainanottovaltuuden rajoissa. Muilta osin aluevaltuusto päättää lainan ottamisen ja lainan antamisen periaatteista. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuusto päättää antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista. Aluehallitus päättää pitkäaikaisen (yli vuoden pituisen) lainan ottamisesta ja lainan antamisesta noudattaen aluevaltuuston hyväksymiä periaatteita. Aluehallitus voi siirtää lainan ottamiseen ja antamiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselle viranomaiselle. Talousvalmistelujohtaja päättää lyhytaikaisen (alle vuoden pituisen) lainan ottamisesta. Muutoin hyvinvointialueen rahavaroista vastaa aluehallitus. Rahavarojen käytännön hoitamisesta vastaa rahatoimesta vastaava viranhaltija.

Rahoitustoiminta

Hyvinvointialueen rahoituslähteitä ovat valtion yleiskatteellinen rahoitus, maksu- ja myyntituotot sekä vieraan pääoman ehtoinen rahoitus. Tuloilla katetaan hyvinvointialueen käyttömenot, investoinnit ja lainanhoitomenot.

Lainanottovaltuus

Valtioneuvosto päättää vuosittain kunkin hyvinvointialueen valtuudesta pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialueen lainanottovaltuudesta säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:ssä, investointisuunnitelmasta mainitun lain 16 §:ssä sekä arviointimenettelystä mainitun lain 122–124 §:ssä. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi. Hyvinvointialue ei saa käyttää pitkäaikaisista lainaa muuhun tarkoitukseen kuin investointien rahoittamiseen.

Investointisuunnitelma

Hyvinvointialueen investointeja rajoittaa siis edellä mainittu valtioneuvoston vahvistama lainanottovaltuus. Lisäksi hyvinvointialuetta koskee velvollisuus laatia investointisuunnitelma

ministeriön hyväksyttäväksi. Tarkoituksena on varmistaa, että hyvinvointialue suunnittelee investoinnit taloudellisesti kestävästi siten, että niihin käytettävissä oleva rahoitus riittää ja että laajoja investointeja koskevat hankkeet suunnitellaan valtakunnallisten strategisten tavoitteiden mukaisesti ja kustannusvaikuttavasti huomioiden muiden hyvinvointialueiden vastaavat suunnitelmat sekä väestön palvelutarpeet. Hyvinvointialueen rahoituksen riittävyys varmistetaan vuosittain vahvistettavalla investointeja varten otettavan pitkäaikaisen lainan ottamista koskevalla rajoitteella.

Käytettävät lainainstrumentit

Vieraan pääoman hankinta voidaan jaotella lyhytaikaiseen (alle 12 kuukautta) ja pitkäaikaiseen (12 kuukautta tai yli) rahoitukseen.

Hyvinvointialueen lyhytaikaiseen rahoitustarpeeseen käytetään ensisijaisesti hyvinvointialuetodistuksia, jotka ovat hyvinvointialueen liikkeelle laskemia velkasitoumuksia. Aluevaltuusto päättää todistusohjelmasta, joka tehdään kunkin rahalaitoksen kanssa erikseen ennen todistusten liikkeellelaskua. Hyvinvointialue voi käyttää lyhytaikaisena rahoituslähteenä myös kestoaltaan alle vuoden pituisia velkakirjoja tai rahalaitosten tarjoamia tili- tai luottolimiittejä.

Pitkäaikainen rahoitustarve investointeihin järjestetään ensisijaisesti valtioneuvoston päättämän lainanottovaltuuden puitteissa velkakirjalainoilla. Irtain käyttöomaisuus hankintaan esimerkiksi rahoitusleasingilla. Rahoitusleasing on irtaimen käyttöomaisuuden pitkäaikaista vuokraamista, jossa rahoituskohteet ovat rahoittajan omistuksissa ja vuokralle ottaja eli hyvinvointialue sitoutuu maksamaan laitteen käytöstä.

Lainarahoituksen riskit

Rahoituksen riskit jakautuvat lainarahan hintaan eli korkoriskiin, saatavuuteen eli maksuvalmius- ja jälleenrahoitusriskiin sekä valuuttojen välisistä arvonmuutoksista aiheutuviin vaikutuksiin eli valuuttariskiin. Näihin rahoituksen riskeihin suojaudutaan hajauttamalla vieraan pääomannehtoista rahoitusta lyhennysohjelman, laina-ajan pituuden, rahoittajan ja rahoitusmarkkinan ja korkoperusteen mukaan. Hyvinvointialue ei ota suoraa valuuttariskiä sillä lainarahoitus nostetaan euromääräisinä lainoina.

Suojaamisen periaatteet

Korkoriskiä syntyy, kun markkinakorkojen ja korkomarginaalien muutokset vaikuttavat hyvinvointialueen rahoituskustannuksiin. Korkoriskiä hallitaan hajauttamalla lainasalkkua kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin lainoihin sekä korkosuojauksilla. Sitoutuminen pitkiin laina-aikoihin ja kiinteisiin korkoihin vähentää markkinakorkojen muutoksien ennakointia kustannusvaikutusta. Samalla se kuitenkin heikentää mahdollisuuksia hyötyä alhaisista lyhytaikaisista koroista

tai markkinakorkojen laskusta. Sitoutuminen lyhyisiin laina-aikoihin ja muuttuviin korkoihin lisää riippuvuutta markkinakorkojen muutoksista ja kasvattaa korko- ja jälleenrahoitusriskiä, kuitenkin samalla tarjoten mahdollisuuksia korkotasojen laskusta hyötymiseen.

Hyvinvointialueen lainasalkun suojausasteen vaihteluvälin tavoitteena on 30–80% kokonaislainamäärästä. Suojatuksi katsotaan sellaiset lainat, jotka ovat sidottu kiinteään korkoon tai ovat vaihtuvakorkoisia lainoja, jotka ovat muutettu johdannaisinstrumenteilla kiinteäkorkoisiksi. Vallitsevaan suojausasteen tasoon vaikuttaa hyvinvointialueen yleinen korkonäkemykset, markkinatilanne sekä lainamäärä ja sen ennustettu kehitys.

Sijoitustoiminta

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan hyvinvointialueen toimialaan liittyvää sijoittamista ja kassavarojen sijoittamista. Lisäksi hyvinvointialueella voi olla toimeksiantona sijoitettavia lahjavarjoja. Sijoitustoiminnan tulee perustua taloudelliseen tuottoon, jonka vähimmäisvaatimuksena on sijoitettavan pääoman säilyminen. Sijoitustoiminta on suunniteltava turvaten hyvinvointialueen maksuvalmius ja huomioiden sijoitustoimintaan liittyvien riskien kartoittaminen ja niiltä suojautuminen.

Maksuvalmiuden hallinta

Hyvinvointialueen maksuliikevarat muodostuvat rahalaitosten käyttötilillä olevista rahavaroista sekä käteisvaroista. Kassavarojen ensisijaisena tarkoituksena on hyvinvointialueen maksuvalmiuden turvaaminen. Rahaliikenteen hoidon ja kassanhallinnan keskeinen työkalu on konsernitilirakenne, joka koostuu hyvinvointialueen maksuliikenteen päättilistä ja mahdollisista jäsen-tilistä.

Maksuvalmiutta ylläpidetään kassabudjetoinnin ja maksuvalmiussuunnittelun keinoin. Hyvinvointialueen rahoituksen riittävyys osoitetaan rahoituslaskelmassa talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä vuosittain. Kuukausitasolla maksuvalmiutta seurataan toteutuneiden kuukausimenojen ja -tulojen mukaan. Viikko- ja päivätasolla kassavaratilannetta tarkastellaan ennakkoimalla kassaan tulevia ja kassasta lähteviä maksuja. Hyvinvointialueen maksuvalmius turvataan varmistamalla riittävän suuret ja likvidit (kassavarat, käyttöönottamalla hyvinvointialue-to-distusohjelmat sekä tarvittaessa lyhytaikaista tili- ja/tai luottolimiittiä. Lisäksi mahdolliset sijoitukset kohdennetaan likvideihin jälkimarkkinakelpoisiin sijoitusinstrumentteihin, jotka ovat realisoitavissa eli muutettavissa hyvinvointialueen käytettäväksi rahavaroiksi nopealla aikataululla (alle viikko).

Kassavarojen sijoittaminen

Mikäli korkotilanteen kannalta on tarkoituksenmukaista ja velkakirjojen ehtojen mukaisesti mahdollista, voidaan mahdollisia ylijäämäkassavarantoja pyrkiä sijoittamaan lyhytaikaisesti tai

vähentämään varoilla pitkäaikaista vierasta pääomaa. Kassaylijäämää ovat rahoitusarvopaperit ja pankkisaamiset, jotka eivät määrittelyhetkellä ole sidottu maksuliikenteen ylläpitoon.

Sijoitettaessa kassaylijäämiä tulee noudattaa yleistä varovaisuutta, vastuullisuuden ja maksuvalmiuden turvaamisen kannalta olennaisia periaatteita, sijoittamalla kassaylijäämävaroja vain lyhytaikaisiin sijoitusinstrumentteihin, joiden hinta- ja luottoriskit on kokonaisuutta tarkastellen arvioitu vähäisiksi. Sijoitusinstrumenttien valinnassa suositaan suoria ja kustannustehokkaita sijoitusratkaisuja ja sijoitukset tehdään pääsääntöisesti seuraavina euromääräisinä korkosijoituksina.

Käteisvarat ja niihin rinnastettavat korkosijoitukset:

- Pankkitilit ja -talletukset
- Rahamarkkinainstrumentit; sijoitus-, yritys-, kunta- ja nk. hyvinvointialuetodistukset (sijoitusaika alle 12 kuukautta)
- Joukkovelkakirjalainat (sijoitusaika yli 12 kuukautta)

Kassaylijäämää koskevien sijoitusten hajauttamisessa on noudatettava seuraavia vähimmäis- ja enimmäisosuuksia:

- Lyhytaikaisten korkosijoitusten osuus hyvinvointialueen kassavaroista on keskimäärin 80 %
- Pitkäaikaisiin korkosijoituksiin tai korkorahastoihin voidaan sijoittaa keskimäärin enintään 20 % kassavaroista

Lahjoitusvarojen sijoittaminen

Lahjoitusvarat voivat olla kiinteää omaisuutta, arvopapereita, osuuksia, rahaa, pankkisaamisia tai muuta irtainta omaisuutta. Lahjakirjojen tai testamenttien määräykset ohjaavat lahjoitusvarojen käyttöä. Mikäli käyttöä määritteleviä ehtoja ei ole, hyvinvointialue hoitaa varoja noudattaen huolellisuutta parhaaksi arvioidulla tarkoituksenmukaisella tavalla.

Varainhoidon ja sijoituspalveluyritysten käyttäminen sijoitustoiminnassa

Varojen sijoittamisessa on mahdollista käyttää Finanssivalvonnan hyväksymiä sijoituspalveluyritysten ja varainhoitajien tarjoamia säilytys- ja sijoituspalveluita. Hyvinvointialue voi luovuttaa varainhoidon osittain tai kokonaan yhdelle tai useammalle varainhoitajalle konsultoivina tai täyden valtakirjan palveluna.

Seuranta ja raportointi

Sijoitusten kehittymistä, omaisuuslajien jakautumista, kustannuksia ja riskitasoa seurataan säännöllisesti, varmistaen riittävä ja ajantasainen kokonaiskuva hyvinvointialueen sijoitusomaisuudesta. Sijoitustoiminnasta raportoidaan vuosittain aluehallitukselle ja aluevaltuustolle osavuosikatsauksien sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Sijoitustoiminnan vastuullisuus

Sijoitustoiminnassa otetaan huomioon julkisyhteisöön kohdistuvat yhteiskunnalliset velvoitteet ja toimintaperiaatteet. Valittujen sijoituskohteiden toimiala ei saa olla ristiriidassa hyvinvointialueen toiminnassa hyväksytyjen toimintatapojen ja arvojen kanssa. Taloudellisten kriteerien lisäksi, hyvinvointialueen tavoitteena on arvioida sijoituskohteita vastuullisista näkökulmista ennen varsinaisen sijoituspäätöksen tekemistä huomioimalla ympäristökijät, sosiaalinen vastuu sekä hyvän hallintotavan toteutuminen sijoituskohteissaan.

Riskienhallinta sijoitustoiminnassa

Sijoitustoiminnan tulee perustua hallittuihin riskeihin. Riskienhallinnassa keskeistä on tunnistaa ennakoivasti toimintaan liittyvät olennaiset riskit, arvioida niitä ja suojautua niitä vastaan hyvinvointialueen riskienhallinnan periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti.

Maksuvalmiusriski tarkoittaa riskiä siitä, että hyvinvointialueen käytettävät rahavarat eivät riitä kassamaksuista selviytymiseen. Riskin toteutumisesta seuraa uhka maksukyvyttömyydestä, jonka lisäksi aiheuttaa kustannuksia, kuten viivästyskorkoja ja muita lisäkustannuksia. Maksuvalmiusriskiä hallitaan lähtökohtaisesti maksuvalmiussuunnittelulla, jonka perustana on riittävät ja likvidit, eli nopeasti käytettävissä olevat kassavarat. Maksuvalmius turvataan sitovilla hyvinvointialueen todistusohjelmaliimiteillä sekä tarvittaessa tili- ja luottolimiiteillä. Lisäksi hyvinvointialue hallitsee maksuvalmiusriskiä hajauttamalla sijoitukset niin ajallisesti kuin määrällisesti sekä kohdentamalla sijoitukset likvideihin sijoituksiin.

Luotto- ja vastapuoliriski tarkoittaa riskiä, jossa sijoituksen kohde laiminlyö maksuvelvollisuutensa osittain tai kokonaan hyvinvointialueen sijoittamalle pääomalle tai sille kertyneelle korolle. Luotto- ja vastapuoliriski on huomioitava sijoituksen tuottovaatimusta asetettaessa. Hyvinvointialue pyrkii pienentämään luottoriskiä hajauttamalla ja tekemällä korkosijoituksia korkean luottokelpoisuuden omaaviin eri kohteisiin.

Markkinariskit voidaan jakaa korko-, hinta- ja valuuttariskiin. **Korkoriskillä** tarkoitetaan korkomuutosten aiheuttamaa muutosta sijoituksen tuotossa tai arvoon. Korkosijoitusten markkinariskiä alennetaan hajauttamalla sijoitukset ajallisesti sekä korkoperiodin mukaan. **Hintariski** on riski sijoituskohteen suurista arvonmuutoksista, jonka seurauksena sijoitetun pääoman arvo voi pudota. Osakesijoitusten hintariski eli arvonmuutokset voivat olla merkittäviä ja

olennaisesti suurempia kuin joukkovelkakirjalainassa. Osakesijoitusten hintariskiä alennetaan välttämällä hyvinvointialueen sijoitustoiminnassa osakesijoittamista. [Valuuttariski](#) liittyy eri valuutassa tehtäviin sijoituksiin. Hyvinvointialue tekee sijoituksena euromääräisestä eikä siten ota suoraa valuuttariskiä.

Takaukset, vakuudet ja antolainaus

Hyvinvointialue voi rajatuin edellytyksin myöntää takauksen, vakuuden tai lainan toiselle yhteisölle.

Suomen Lainsäädäntö

Laissa Hyvinvointialueesta 22 §:ssä säädetään, että Aluevaltuusto päättää takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta. Lain 134 §:ssä säädetään:

Hyvinvointialueen myöntämä laina taikka takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa hyvinvointialueen kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Hyvinvointialue ei saa myöntää lainaa taikka takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Hyvinvointialueen edut tulee turvata riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla. Mitä edellä tässä momentissa säädetään vakuuksista, ei koske osakeyhtiölain (624/2006) 12 luvussa ja osuuskuntalain (421/2013) 12 luvussa tarkoitettua pääomalainaa.

Hyvinvointialue voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu hyvinvointialuekonserniin, se on hyvinvointialueiden yhteisessä määräysvallassa, yhden tai useamman hyvinvointialueen ja valtion yhteisessä määräysvallassa taikka yhden tai useamman hyvinvointialueen ja yhden tai useamman kunnan yhteisessä määräysvallassa.

Hyvinvointialue voi 2 momentissa säädetyin estämättä myöntää takauksen tai muun vakuuden, jos se perustuu lain perusteella hyväksytyyn tukiohjelmaan tai yksittäiseen tukeen tai liittyy yhteisölle tai säätiölle annettuun palveluveloitteeseen.

Hyvinvointialueen on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

Euroopan Unionin sääntely

Takauksista päättäessään hyvinvointialueen on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

Komissio on pyrkinyt selventämään valtiontukisäännöksiä soveltamista antamalla niistä erilaisia tiedonantoja. Komissio on antanut tiedonannon EY:n perussopimuksen 87 ja 88 artiklan (sittemmin SEUT 107 ja 108 artiklan) soveltamisesta valtiontukiin takauksina (2008/C 155/02).

Tiedonannon 3.2. kohdan mukaan seuraavien edellytysten täyttäminen riittää osoittamaan, ettei yksittäinen valtiontakaus ole valtiontukea:

1. lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa
2. takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti (kiinteä enimmäismäärä ja rajattu voimassaoloaika)
3. takaus ei kata missään vaiheessa enempää kuin 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä
4. takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta

EU-tiedonannossa on myös todettu, että jos jokin edellä mainituista edellytyksistä ei täyty, se ei tarkoita sitä, että takaus katsottaisiin automaattisesti valtiontueksi.

Takausten ja antolainojen periaatteet

Takausten ja antolainojen antamista rajaa erityisesti Suomen ja EU:n lainsäädäntö. Kunkin takauksen ja antolainojen yksityiskohtaiset ehdot määritellään erikseen kunkin päätöksentekoon tuotavan tapauksen kohdalla. Sosiaalisen luototuksen lainoja hyvinvointialue voi myöntää sääntelyn asettamissa rajoissa.

Takauksissa riskinä on se, että takauksen saaja ajautuu maksukyvyttömyyteen, jolloin hyvinvointialueelle lankeaa maksuvelvollisuus takauksen määrän osalta. Takauksien antaminen edellyttääkin tarkasti tehtyä selvitystyötä ja takauksen saajan taloudellisen tilan jatkuvaa seuranta.

Kunkin takauksen kohdalla on selvitettävä, onko takauksen antaminen mahdollista lainsäädännön reunaehtojen puitteissa. Lisäksi on arvioitava takauksen määrää, riskiä ja hyvinvointialueen on saatava riittävä vakuus, jotta takaus ei vaaranna hyvinvointialueen toimintaa. Vakuus arvioidaan tapauskohtaisesti. Vakuuden arvioinnissa lähdetään siitä, että vakuuden on oltava riittävä. Sen ei välttämättä tarvitse kattaa koko summaa. Ilman vakuutta takausta ei voi myöntää.

Takauksesta peritään takausprovisio ja antolainasta korkoa, mitkä määritetään kunkin tapauksen kohdalla erikseen.

Takausten- tai lainansaajan on toimitettava vuosittain hyvinvointialueelle tilinpäätöstiedot ja talousarvio, sekä ilmoitettava välittömästi sellaisista asioista, joilla on vaikutus hyvinvointialueen vastuuseen.